

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ТВАРИННИЦТВА

В.М.Бугаєвський, кандидат сільськогосподарських наук

І.М.Савченко, директор ДПДГ "Зоряне"

Миколаївський інститут агропромислового виробництва

Проаналізовано сучасний стан тваринницької галузі в регіоні та наводяться шляхи підвищення рівня її рентабельності.

Сделан анализ состояния животноводства в регионе и приводятся рекомендуемые пути повышения уровня его рентабельности.

Забезпечення населення повноцінними екологічно чистими і в достатній кількості продуктами харчування, особливо тваринного походження, було і залишається однією з найактуальніших проблем вітчизняного сільськогосподарського виробництва та науки. У формуванні балансу повноцінного білка для харчування людей нашої держави значне місце споконвіків належало і незмінно належатиме тваринництву.

Однак в останні роки в Миколаївській області має місце зниження належної уваги до цієї стратегічно важливої галузі, і, як наслідок, ми маємо значне зменшення поголів'я тварин, їх продуктивності та зменшення виробництва продуктів тваринництва і дефіцит їх в раціонах людей. Ця негативна тенденція, на жаль, збереглася за більшістю показників до останнього часу.

Ситуація в галузі вимагає прийняття невідкладних і дійових заходів. Як показує аналіз, головною причиною, що призвела до такого стану в галузі, є вкрай незадовільна забезпеченість тварин кормами, питома вага яких в структурі собівартості тваринницької продукції складає понад 60%. Звідси, основні задачі, які необхідно вирішувати в першу чергу — зміцнення кормової бази і нарощування поголів'я.

Не менше значення має також підвищення рівня господарювання та організаційної роботи, дотримання технологічних вимог по догляду, утриманню та годівлі, уникання спрощених підходів в

Вісник аграрної науки Причорномор'я,
Випуск 1, 2006

племінній роботі.

Методика досліджень. Використовуючи дані статистичних досліджень в регіоні, розробки, рекомендації ряду науково-дослідних установ, результати власних досліджень та передовий досвід виробничників, за загальноприйнятими методиками проведено науково-господарське дослідження факторів сприяння підвищенню продуктивності тваринництва в регіоні.

Результати досліджень. Насамперед звернемо увагу на кормовиробництво, яке в області у вкрай незадовільному стані і недостатньою мірою задовольняє потреби тваринництва. На сьогодні недосконалою залишається структура посівних площ кормових культур, низька продуктивність сіяних та природних кормових угідь. Внаслідок невідповідності зоотехнічним вимогам кормів за якісним складом, особливо за протеїном і вітамінами, витрати їх на виробництво тваринницької продукції значно перевищують норму.

У структурі кормів слід віддавати перевагу таким біологічно активним кормам, як сіно, сінаж, кормові коренеплоди, збільшити питому вагу пасовищних кормів та білкових компонентів — сої, гороху, соняшnikової макухи та шроту. Тому оптимізація структури посівних площ кормових культур є суттєвим фактором підвищення продуктивності тваринництва. Багаторічні бобові трави та бобово-злакові травосумішки — важливе джерело білкових, вітамінних зелених кормів, сіна, сінажу, тому слід вести роботу щодо збільшення їх питомої ваги в структурі кормових культур до 45%. Потребує подальшого удосконалення структура багаторічних трав за рахунок впровадження високоякісних сортів бобових (із люцерни — Радуга, Смуглянка, Сінська, Вавіловка), прогресивних технологій їх вирощування у весняних і літніх безпокровних посівах та режимів інтенсивного їх використання, що дає можливість збільшити їх продуктивність до 28%, а збір перетравного протеїну на 30-40%. У структурі зернового клину перевагу слід надавати кукурудзі, ячменю, зернобобовим культурам. Серед грубих кормів пріоритетним слід вважати заготівлю сіна та сінажу (до 62-65%), а в групі соковитих більше уваги приділяти комбінованому силосу та коренеплодам.

Мало ще практикуються в області посіви таких високобілкових кормових культур, як буркун білий, редька олійна, кормова капуста, суріпиця озима, вика ярова та озима, амарант.

Ефективне вирішення проблем кормовиробництва потребує розвитку його як самостійної галузі. Заготовлені корми повинні реалізовуватись тим, хто займається тваринництвом, за диференційованими цінах залежно від їх якості.

З комплексу питань, що стосується годівлі та кормів, слід звернути увагу на їх ефективне використання. Перш за все в кожному господарстві повинен бути складений календарний план їх витрат до кінця зимівлі з урахуванням потреб статевовікових груп. Слід постійно контролювати наявність кормів та їх стан, не допускаючи перевитрат, псування.

Необхідно надати належну увагу структурі зернової частини раціону, особливо це має значення для свинарства.

Кращі зернофуражні культури для свиней — ячмінь, овес, кукурудза, горох, соя. В останні роки недостатньо вирощується і виділяється на корм свиням зернобобових культур та кукурудзи. А без них неможливо збалансувати раціони за поживними речовинами і, насамперед, за протеїном.

Проблеми забезпечення свинарства кормами повинно вирішуватися, крім зернових кормів, за рахунок вирощування і заготівлі соковитих — цукрових буряків, моркви, гарбузів, комбінованого силосу, а також сінного борошна, зеленої маси та ін. У структурі раціону свиней вони можуть займати: соковиті — 12%, зелені — 6%, сіно — 4%, тваринного походження до 4%.

Підвищення ефективності використання кормів досягається попередньою їх підготовкою до згодовування.

При подрібненні зернових кормів необхідно особливу увагу звернути на тонину помолу (0,8 — 1,5 мм). Бобові (горох, соя) повинні піддаватись термічній обробці або ж еструдуванню.

Із грубих і соковитих кормів слід готувати кормосуміші. Концентровані корми більш ефективно (на 10-15%) використовуються при згодовуванні їх у вигляді комбікормів. А для цього повинні працювати комбікормові заводи. Треба ширше впроваджувати в

господарствах малогабаритні комбікормові цехи з тим, щоб виробляти комбікорми з власного зерна. В крайньому разі слід готувати кормосуміші із різних видів зернофуражу і сінного борошна, а не згодовувати їх окремо. Кормосуміші треба збагачувати мінеральними кормами і біологічно активними речовинами.

Бажано більш повною мірою використовувати відходи харчової і переробної промисловості — жом, мелясу, макуху, висівки, відвійки тощо, а не залишати їх переробникам. Слід відмітити, що багато жому і меляси господарствами не вибирається із цукрових заводів.

Не менш складна і актуальна проблема — відтворення поголів'я. Вона, перш за все, залежить від наявності маточного поголів'я і не тільки в кількісному, а і в якісному плані.

Зараз для ефективного ремонту дійного стада в багатьох господарствах не вистачає ремонтних телиць, а ті, що є, в більшості за розвитком не відповідають вимогам навіть другого класу. Цій проблемі слід приділити більш серйозну увагу. В кожному господарстві потрібно відібрати ремонтних телиць в окремі групи і створити для них відповідні умови для нормального розвитку. Крім того, необхідно використати резерви приватного сектору і активно проводити роботу з поліпшення якісного складу цього поголів'я. Для проведення належного щорічного ремонту стада треба забезпечити покриття не менше 30 телиць на кожні 100 корів.

Слід взяти під особливий контроль організацію штучного осіменіння. Зараз в багатьох господарствах і в приватному секторі покриття маток всіх видів тварин ведеться виробниками невідомого походження, часто низькопродуктивними, що тепер і в подальшому не дасть можливості створити в області належний генетичний потенціал тварин, а це зведе нанівець роботу з укріплення кормової бази та дотримання технології виробництва тваринницької продукції. Вкрай необхідно в кожному господарстві, селі організувати роботу пунктів штучного осіменіння тварин спермою високоцінних виробників, для чого відновити роботу станцій штучного осіменіння системи "Облплемпідприємства", які б кваліфіковано за-

безпечували ці пункти спермопродукцією, приладами, інвентарем та консультаціями.

У свинарстві наявне основне стадо майже в усіх господарствах потребує ревізії і кардинального ремонту. Сучасна їх продуктивність на рівні 1-1,2 опороси на рік і одержання 7-10 поросят при живою масою 10-12 кг в 60-денному віці зумовлює низькорентабельність галузі.

У кожному господарстві треба відібрати необхідну кількість ремонтних свинок (1,5-2 гол. на основну матку) і створити для них умови, які б забезпечили досягнення маси 110-120 кг в 9-10 місячному віці і тільки за такої живої маси вони повинні перший раз покриватися.

У молочному скотарстві, де рівень годівлі корів до 50 ц кормових одиниць на рік, вважати доцільним удосконалення червоної степової породи проводити шляхом використання, крім чистопородних бугаїв цієї породи, також виробників англєрської та червоної датської порід. На базі створеного українського жирномолочного та голштинизованого типу проводити формування української молочної породи.

За умов створення стабільної кормової бази (60 к.од. на рік) найбільш ефективним заходом вважати використання бугаїв голштинської породи до одержання тварин 3/4 кровних по голштинській породі, а в окремих господарствах до повного поглинання і створення племферми голштинської породи.

Нещодавно в Україні з'явився новий, на наш погляд, перспективний напрямок — м'ясне скотарство. Воно має ряд переваг у порівнянні з прийнятою на даний час технологією виробництва яловичини в рамках комбінованого молочно-м'ясного скотарства.

Інтенсифікація виробництва яловичини передбачається в першу чергу через використання виробників м'ясних порід, а також молочних з більш вираженими м'ясними формами, які стало передають цю ознаку потомству в ряді поколінь, та маточному поголів'ю, яке неперспективне для виробництва молока.

Важливе значення має також використання розуміння процесів

формування м'ясності тварин в різні вікові періоди, коли, створюючи оптимальні умови утримання, годівлі тварин в період інтенсивного росту, прискорюють і здешевлюють нарощування живої маси тварин.

Одним з важливих факторів ефективної роботи галузі тваринництва є виконання ветеринарно-профілактичних заходів. З різних причин в області мають місце прояви захворювання тварин інфекційними і незаразними хворобами, що призводить до значного відходу молодняка тварин, особливо в перший період після народження. У скотарстві найбільш дошкуляє лейкоз і туберкульоз, що є одним із значних факторів вибуття тварин і зменшення поголів'я корів. Тому регулярне, своєчасне дослідження, вияв і ізоляція позитивно реагуючих на ці захворювання тварин повинно бути під особливим контролем.

У нашому регіоні надзвичайне значення для оздоровлення тварин, знезаражування приміщень та здешевлення продукції тваринництва має літньотабірне утримання, яке також дає можливість інтенсивно використовувати прифермські посіви кормових культур шляхом випасання.

Висновки. У галузі тваринництва Миколаївської області є багато невикористаних резервів, реалізація яких дасть можливість значно збільшити виробництво тваринницької продукції та підвищити її спроможність. Насамперед стосується удосконалення годівлі тварин та відтворення поголів'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугаевский В.М. Интенсивность роста свиней при использовании альбумета // Перспективы развития свиноводства: Матер. 10ой Международ. научно-производств. конф., - Гродно, 2003.
2. Козир В.С., Барабаш В.І., Левченко В.І. і ін. Шляхи розвитку тваринництва у ринкових умовах. – Дніпропетровськ, 2001.
3. Кішак І.Т., Бугаєвський В.М. Селен та використання його в комбікормах // Комбікорма, 2003.
4. Максаков В.Я., Булгаков В.С. Рациональное використання концентрованих кормів. – К, 1985.